Liefde, eros en seks

16 januari 1959
lezing 44

"Gegroet in de naam van de Heer. Ik breng jullie zegeningen, lieve vrienden. Gezegend is dit uur.

Vanavond wil ik drie bijzondere krachten in het universum bespreken. Deze krachten zijn liefde - zoals die tussen de geslachten tot uiting komt - eros en seksualiteit. Dit zijn drie duidelijk verschillende krachten of principes die op elk bestaansniveau, van het hoogste tot het laagste, op verschillende manieren tot uiting komen. De mensheid heeft deze drie principes altijd met elkaar verward. Er wordt vaak aan voorbijgegaan dat deze drie krachten ieder afzonderlijk bestaan, dat zij verschillen en waarin zij verschillen. Er is hierover onder mensen zoveel verwarring dat het voor mijn vrienden heel nuttig is te horen hoe het in werkelijkheid in elkaar zit.

De seksuele kracht is op elk niveau van bestaan een scheppende kracht. In de hoogste sferen schept deze kracht spiritueel leven, spirituele ideeën, begrippen en principes zoals dat ook in jullie aardse sfeer gebeurt. Maar op de lagere niveaus schept de niet vergeestelijkte seksuele kracht leven zoals dat in die bepaalde sfeer tot uiting komt; het schept het uiterlijk omhulsel of voertuig van de entiteit die bestemd is om in die sfeer te leven.

De erotische kracht is een van de sterkste krachten die er bestaan en de stuwende werking en invloed ervan zijn geweldig. Eros zou als brug kunnen dienen tussen seksualiteit en liefde, maar doet dat zelden. In een spiritueel hoog ontwikkeld iemand voert eros de entiteit vanuit de erotische ervaring (die zelf van korte duur is) naar de duurzame toestand van liefde. Zelfs de sterke stuwkracht van eros voert de ziel slechts tot een bepaald punt en niet verder. Eros kan geen stand houden als de persoonlijkheid niet weet hoe hij moet leren liefhebben, als hij of

zij niet alle eigenschappen en vereisten ontwikkelt die voor ware liefde noodzakelijk zijn. Dan en alleen dan zal de vonk van eros voortdurend levend blijven. Zonder liefde dooft de vlam. En dat is natuurlijk het probleem in het huwelijk. Aangezien de meeste mensen niet in staat zijn tot zuivere liefde, zijn ze ook niet in staat een goed huwelijk te realiseren. Eros lijkt in vele opzichten op liefde. Zij stimuleert in een mens impulsen die hij anders niet zou hebben, impulsen van genegenheid en onzelfzuchtigheid waartoe hij voor die tijd wellicht niet in staat was. Daarom wordt eros zo vaak verward met liefde. Maar eros wordt ook vaak verward met de pure geslachtsdrift die - net als eros - als een sterke drang naar voren komt.

Ik wil jullie nu laten zien, vrienden, wat de spirituele betekenis en het doel van eros zijn voor de mensheid. Zonder eros zouden veel mensen nooit het heerlijke gevoel en de schoonheid ervaren die echte liefde in zich heeft. Ze zouden er nooit de smaak van te pakken krijgen en hun vurige verlangen naar liefde zou diep in hun ziel verborgen blijven. Hun angst voor liefde zou voortdurend de overhand hebben.

Voor de onontwikkelde geest is eros de ervaring die het meest lijkt op liefde. Eros haalt de ziel uit haar traagheid, uit haar alleen maar vredige en vegeterende bestaan en zorgt ervoor dat zij gaat stromen en zichzelf ontstijgt. Zelfs de meest onontwikkelde persoon is onder invloed van deze kracht in staat boven zichzelf uit te stijgen. Zelfs een misdadiger voelt op zijn minst ten opzichte van die ene persoon tijdelijk een goedheid die hij nooit heeft gekend. De meest egoïstische mens heeft zolang dit gevoel duurt onzelfzuchtige impulsen. Een lui iemand komt uit zijn traagheid, de aan routine gebonden mens raakt op een natuurlijke manier en zonder veel moeite zijn starre gewoonten kwijt. Deze erotische kracht haalt de mens uit zijn isolement, al is het maar voor even. Dat geeft de ziel een voorproefje van eenheid en wekt in de angstige ziel het verlangen ernaar. Door de erotische ervaring wordt dit verlangen bewuster. Hoe sterker die ervaring zich voordoet, hoe minder de ziel nog genoegen neemt met de pseudo-veiligheid van het isolement. Tijdens de erotische ervaring kan zelfs iemand die anders volkomen egocentrisch is, iets opofferen. Je ziet dus, vrienden, dat eros de persoonlijkheid in staat stelt veel dingen te doen waartoe hij anders niet geneigd zou zijn, dingen die alles te maken hebben met liefde. Het is dus duidelijk waarom eros zo vaak wordt verward met liefde.

Hoe verschilt eros dan van liefde? Liefde is een duurzame toestand in

de ziel. Liefde kan alleen bestaan als de basis daarvoor wordt voorbereid door ontwikkeling en zuivering. Liefde komt en gaat niet zomaar, eros wel. Eros slaat opeens krachtig toe, vaak terwijl iemand er niet op bedacht is en zelfs terwijl hij zich er tegen verzet. Alleen wanneer de ziel bereid is lief te hebben en er een basis voor heeft gelegd, vormt eros de brug naar de liefde tussen een man en een vrouw.

Je ziet dus hoe belangrijk de erotische kracht is. Als de erotische kracht mensen niet uit hun sleur zou halen, dan zouden heel wat mensen nooit boven zichzelf worden uitgetild, nooit verder kijken dan zichzelf en nooit bereid zijn bewust uit te breken uit hun eigen isolement. Door de erotische ervaring wordt de kiem gelegd in de ziel naar het verlangen naar eenheid. En eenheid is het grote doel in het plan. Zolang de ziel in afzondering leeft zijn eenzaamheid en het je ongelukkig voelen het gevolg. De erotische ervaring maakt dat de persoonlijkheid verlangt naar vereniging met in elk geval één ander wezen. In de geestenwereld vindt vereniging met alle wezens plaats - en zo met God. In de aardse sfeer is de erotische kracht op zichzelf een drijfkracht, ongeacht of de echte betekenis ervan nu wel of niet wordt begrepen. Dit is zo, ongeacht het feit dat eros vaak wordt misbruikt en ervan wordt genoten zonder dat ze benut wordt om liefde aan te kweken in de ziel. Dan gaat eros natuurlijk als een nachtkaars uit. Niettemin blijft de uitwerking onvermijdelijk in de ziel achter.

Eros overkomt de mens plotseling in bepaalde fasen van zijn leven. zelfs bij hen die bang zijn om uit hun isolement te stappen. Mensen die bang zijn voor hun emoties en voor het leven als zodanig, zullen zonder het te beseffen vaak alles doen wat in hun vermogen ligt om de ervaring van eenheid te vermijden. Hoewel deze angst bij veel mensen bestaat, zijn er maar weinigen die niet op de een of andere manier door eros in beroering zijn gebracht. Voor de door angst gekwelde ziel die zich tegen deze ervaring verzet is eros een goed geneesmiddel, ongeacht het feit dat er verdriet en verlies op kan volgen door andere psychologische factoren die te ver voeren om er nu op in te gaan.

Er zijn echter ook overgevoelige mensen die, hoewel ze misschien andere levensangsten kennen, voor deze ervaring juist niet bang zijn. In feite is voor hen de schoonheid ervan erg verleidelijk en daarom jagen ze die gretig na. Zoekend gaan ze van de een naar de ander. Ze zijn niet bereid zuiver te leren liefhebben, ze gebruiken de erotische kracht gewoon voor hun plezier en wanneer dat bij de een niet meer werkt

gaan ze naar de ander. Dit is natuurlijk misbruik maken van eros en dat heeft zeker nadelige gevolgen. Dit type mensen zal het misbruik (hoe onwetend het misschien ook was) moeten goedmaken, net zoals een te angstige lafaard dat moet doen wanneer hij probeert het leven te bedriegen door ervoor weg te kruipen. Op die manier onthoudt hij de ziel een geneesmiddel dat waardevol is als het op de juiste manier wordt gebruikt. Zoals ik heb gezegd is er voor de meeste mensen in deze categorie ergens in de ziel een kwetsbare plek waardoor eros kan binnenkomen.

Daarnaast zijn er mensen die zo'n sterke muur van angst en trots om hun ziel hebben gebouwd dat ze dit stukje levenservaring volledig vermijden en zo hun eigen ontwikkeling tegen houden. Mogelijk is deze angst er omdat ze zich in een vorig leven ongelukkig voelden als gevolg van deze levenservaring, of omdat de ziel de schoonheid van eros gretig heeft misbruikt zonder die stap naar liefde te zetten. In beide gevallen kan de persoonlijkheid besloten hebben voorzichtiger te zijn. Als deze beslissing te star is slaat ze om in het andere uiterste. In de volgende incarnatie zullen omstandigheden dan zodanig worden gekozen dat een evenwicht tot stand komt, totdat de ziel een harmonieuze toestand bereikt waarin geen uitersten meer bestaan. Dit is niet alleen van toepassing op dit bijzondere onderwerp, maar op alle aspecten van de persoonlijkheid. Om deze harmonie enigermate te benaderen, moet een juist evenwicht tussen denken, voelen en willen in de persoonlijkheid tot stand worden gebracht.[1]

De erotische ervaring vermengt zich nogal eens met de seksuele drang, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Deze drie krachten - liefde, eros en seksualiteit - treden vaak volledig gescheiden op, soms gaan er twee samen, bijvoorbeeld eros en seks. Of eros en liefde, voorzover de ziel daartoe in staat is. Of seks en een schijn van liefde, ook hier voorzover dat kan. Alleen in het ideale geval zijn alle drie de krachten harmonieus met elkaar verbonden.

Pure seksualiteit is uiterst zelfzuchtig. Waar sprake is van seks zonder eros en zonder liefde wordt die vaak ‘dierlijk’ genoemd. Pure seks leeft in al wat geschapen is: in dieren, planten en in mineralen. Eros komt tot ontwikkeling als de ziel van de mens incarneert. En zuivere liefde wordt in de hogere geestelijke regionen gevonden. Dit betekent niet dat

[1] Zie lezing 43 ‘Persoonlijkheid; drie basistypen - het rationele, het emotionele en het wilstype’ (Noot vertaler)

eros en seks niet meer bestaan in wezens met een hogere ontwikkeling, maar wel dat ze alle drie harmonieus in elkaar overgaan, verfijnd zijn en steeds minder zelfzuchtig worden. Het betekent evenmin dat een mens deze harmonieuze mengeling van alle drie de krachten niet kan nastreven.

In zeldzame gevallen komt eros alleen voor, zonder seks en liefde en meestal voor een beperkte tijd. Gewoonlijk wordt dat 'platonische liefde' genoemd. Maar bij de min of meer gezonde mens zullen eros en seks vroeg of laat samengaan. De seksuele kracht wordt dan door de erotische kracht om zo te zeggen opgenomen in plaats van onderdrukt en beide vloeien samen. Hoe meer deze drie krachten gescheiden blijven, hoe minder gezond de persoonlijkheid is.

Een andere voorkomende combinatie - vooral in langdurige verhoudingen - is een zekere vorm van liefde en seks, maar zonder eros. Hoewel liefde nooit helemaal volmaakt is zonder de combinatie van alle drie de krachten is er een bepaalde mate van genegenheid, kameraadschap, innigheid, wederzijds respect en een seksuele verhouding die puur uit seks bestaat, zonder de erotische vonk. Die is al enige tijd uitgedoofd. Wanneer eros ontbreekt moet de seksuele verhouding daar uiteindelijk wel onder lijden. In de meeste huwelijken is dit nu het probleem, vrienden. En is er nauwelijks een mens die raad weet met de vraag wat er in een verhouding gedaan kan worden om die vonk brandend te houden. Die schijnt uit te doven als gewoonte zijn intrede doet en de partners elkaar denken te kennen. Je hebt het misschien niet herkend als drie afzonderlijke krachten in de termen die ik gebruik, maar toch weet je en voel je dat er iets uit een huwelijk verdwijnt wat er in het begin wel was: die bepaalde vonk die eros heet. Je merkt dat je in een vicieuze cirkel zit en daarom denk je dat het huwelijk een hopeloze onderneming is. Nee, vrienden, dat is niet waar, ook al kun je het ideale stadium nog niet bereiken.

Laat ik je nu over de ideale liefdesverhouding tussen twee mensen vertellen. Ik heb al gezegd dat alle drie de krachten vertegenwoordigd moeten zijn. Met liefde schijn je niet veel moeite te hebben, want in de meeste gevallen trouwen mensen niet als ze niet op zijn minst bereid zijn om elkaar lief te hebben. Ik zal hier niet de extreme gevallen bespreken waarbij dit niet zo is. Ik heb het over de situatie waarin een volwassen keus is gemaakt en men toch in het gewoontepatroon terecht komt omdat de ongrijpbare eros eruit is verdwenen. Met seks is het net

zo. De seksuele kracht is in de meeste gezonde mensen aanwezig en begint misschien pas te vervagen (vooral bij vrouwen) wanneer eros weg is. Eros wordt dan misschien ergens anders gezocht. Want de seksuele verhouding zal er uiteindelijk onder lijden wanneer eros verdwijnt. En hoe kun je eros in de relatie behouden? Dat is de grote vraag, lieve vrienden. Eros kan alleen behouden blijven als ze wordt ingezet als brug naar een echt liefdesrelatie in de volle betekenis. We zullen nu bespreken hoe dat gaat.

Laten we eerst naar het voornaamste element in de erotische kracht kijken. Wanneer je die analyseert zul je ontdekken dat het het avontuur is: het verlangen de ziel van de ander te leren kennen. Dit verlangen leeft in iedereen. Het is een levenskracht die de ziel tenslotte uit haar afzondering haalt. Eros versterkt de nieuwsgierigheid en het verlangen om de ander te leren kennen. Zolang er in de ziel van de ander iets nieuws te vinden is en zolang je jezelf onthult, blijft eros leven. Op het moment dat je denkt dat je alles gevonden hebt wat er te vinden is en dat je alles hebt laten zien wat er te zien is - of alles wat je bereid bent te onthullen - gaat eros weg. Zo eenvoudig gaat dat met eros. Je maakt een grote fout als je denkt dat er grenzen aan het onthullen van een ziel, je eigen ziel of die van een ander zijn. Als er een bepaald - gewoonlijk erg oppervlakkig - punt van onthulling is bereikt, dan denk je dat dit alles is wat er is en leg jij je neer bij een rustig leventje zonder verder te zoeken.

Door de stuwkracht van eros ben je tot dit punt gekomen. Maar om je liefde te vergroten is van hier af je wil bepalend om je zoektocht voort te zetten naar de onbegrensde diepten van de ander en vrijwillig je eigen diepten te laten zien en te delen en waar te maken dat je eros gebruikt als een brug naar liefde. Dat laatste wordt altijd bepaald door jouw wil om te leren liefhebben. Alleen op die manier zul je de vonk van eros in je liefde behouden. Alleen op die manier zul je de ander blijven vinden en jezelf steeds laten vinden. Er is geen grens want de ziel is eindeloos en eeuwig; een heel leven is niet genoeg om die te kennen. Er kan nooit, wanneer dan ook, een punt bereikt worden waarop je de ziel van de ander volledig kent, noch waarop jij volledig wordt gekend. De ziel leeft en iets wat leeft is nooit statisch. Ze verandert voortdurend. En behalve dat heeft ze de mogelijkheid steeds diepere lagen te openbaren. De ziel beweegt en verandert voortdurend, zoals alle spirituele dingen van nature doen. Spiritualiteit betekent leven en leven betekent verandering. Daar de ziel geest is kan ze nooit

geheel en al gekend worden. Als de mens wijs was, zou hij dat beseffen en van het huwelijk dat wonderbaarlijk avontuur maken die het verondersteld wordt te zijn, steeds nieuwe vergezichten ontdekkend in plaats van zich te beperken tot waar de eerste stuwkracht van eros hem brengt. Je zou deze sterke initiërende stuwkracht van eros moeten gebruiken en van daaruit de drang ontdekken om 'op eigen kracht' verder te gaan. Dan heb je eros tot in de ware liefde van het huwelijk laten opgaan.

Het huwelijk is door God voor mensen bedoeld en het goddelijk doel is niet alleen maar voortplanting. Dit is slechts één onderdeel. Waar het bij het huwelijk spiritueel gezien om gaat, is dat de ziel in staat wordt gesteld zich te openbaren, voortdurend op zoek te zijn naar de ander en telkens weer opnieuw gezichtspunten in de ander te ontdekken. Hoe meer dit gebeurt, hoe gelukkiger het huwelijk wordt en hoe steviger en veiliger het geworteld raakt. Het gevaar van een ongelukkige afloop wordt kleiner en in spirituele zin beantwoordt het steeds meer aan zijn doel.

In de praktijk gaat het echter zelden op die manier. Er ontstaat een zekere mate van vertrouwdheid en gewoonte, je denkt dat je de ander kent, en het komt zelfs niet bij je op dat de ander jou helemaal niet goed kent. Hij of zij kent misschien bepaalde facetten van je, maar dat is alles. Deze speurtocht naar het wezen van de ander vereist een bepaalde mate van innerlijke activiteit en waakzaamheid, net zo goed als dat de onthulling van je eigen wezen dat eist. Maar aangezien de mens vaak in de verleiding komt innerlijk inactief te zijn, kan het gebeuren dat uiterlijke activiteit de overhand krijgt als compensatie. In de illusie dat hij de ander al volledig kent, neigt hij dan tot een toestand van rust. Dit is de valkuil. In het ergste geval betekent dit het begin van het eind en in het gunstigste geval is het een compromis met een knagend, onvervuld verlangen. Op dit punt begint de verhouding star te worden. Ze leeft niet langer, hoewel ze misschien toch enkele heel prettige kanten heeft. Gewoonte is de grootste verleidster die tot luiheid en traagheid aanzet. Je hoeft dan niet meer je best te doen of waakzaam te zijn.

Twee mensen kunnen een schijnbaar bevredigende verhouding tot stand brengen en naarmate de jaren verstrijken, liggen twee mogelijkheden voor de hand.
1. Een van hen of beiden worden openlijk en bewust ontevreden, de

ziel heeft behoefte om verder te stromen, de ander te vinden en zelf gevonden te worden om zo doende het gescheiden zijn op te heffen, hoezeer ook de persoonlijkheid daar tegenop ziet en zich laat verleiden door traagheid. Die ontevredenheid kan bewust zijn (hoewel je in de meeste gevallen de echte reden daarvoor niet beseft) of onderbewust, maar ze is sterker dan de verleiding van luiheid. Het huwelijk wordt dan verbroken en een of beide partners bedriegen zichzelf door te denken dat het met een nieuwe partner anders zal zijn, vooral nadat ze misschien weer door eros zijn geraakt. Zolang dit principe niet wordt begrepen, kan iemand van de ene verhouding naar de andere gaan, terwijl zijn gevoelens slechts duren zolang eros zelf werkzaam is.
2. In het tweede geval is de verleiding van schijnbare vrede sterker. Dan blijven beide partners bij elkaar: ze hebben samen best iets aardigs maar een grote onvervulde behoefte blijft altijd aan de ziel knagen. Daar de man van nature actiever en avontuurlijker is, is hij zoals jullie dat noemen, polygaam en daarom veel meer geneigd om ontrouw te worden dan de vrouw. Zo begrijp je ook waarom de man polygaam is en wat het onderliggende motief voor de neiging tot ontrouw van de man is. De vrouw is veel meer geneigd tot luiheid en daardoor meer bereid tot een compromis. Daarom is ze monogaam. (Er zijn natuurlijk uitzonderingen bij beide geslachten.) Een dergelijke ontrouw is vaak voor beide partners raadselachtig, voor de ‘dader’ net zo goed als voor het ‘slachtoffer’. Ze begrijpen het niet. Degene die ontrouw is kan net zoveel lijden als degene ten opzichte van wie hij ontrouw is. Bij de eerste mogelijkheid, het compromis, stagneren beiden althans wat een belangrijk aspect van de ontwikkeling van hun ziel betreft. Ze zoeken hun toevlucht in het bezadigde comfort van hun verhouding. Ze kunnen zelfs geloven dat ze gelukkig zijn en dat is tot op zekere hoogte misschien ook waar. De voordelen van vriendschap, gezelschap en wederzijds respect en een prettig leven, samen met een prettige vaste routine, wegen zwaarder dan de onrust van de ziel en ze kunnen genoeg discipline hebben om elkaar trouw te blijven. Toch ontbreekt er een belangrijk element aan hun verhouding: het element van zoveel mogelijk wederzijdse onthulling van de ziel.

Alleen wanneer twee mensen zich daartoe zetten, kunnen ze zich beiden zuiveren en zo elkaar helpen. Zelfs zonder echt het werk te doen dat dit pad je aanbiedt. Ik bedoel, het is denkbaar dat twee ontwikkelde zielen die deze kennis omtrent zuivering in hun onderbewuste bezitten - hoewel ze de verschillende stappen van deze lessen niet kennen - toch elkaar kunnen vervullen door zich aan elkaar te openbaren en de

diepten van elkaars zielen te zoeken. Zo komt wat in de ziel aanwezig is ook in hun bewuste denken terecht. Door dat te doen vindt zuivering plaats. En tegelijkertijd blijft de levensvonk in de verhouding gehandhaafd, zodat die nooit in een doodlopende straat vast loopt.

Voor jullie op dit pad zal het veel gemakkelijker zijn de valkuilen van de huwelijksrelatie te vermijden en de schade te herstellen die je zonder dat je het wist elkaar hebt aangedaan. En wanneer je alleen leeft, kun je door deze kennis en deze waarheid de schade herstellen die je door je verkeerde opvattingen je eigen ziel hebt toegebracht. Je ontdekt misschien je angst voor de grote avontuurlijke reis met een ander, hetgeen de verklaring is voor het feit dat je alleen bent. Dit begrip zal het je gemakkelijker maken en zal mogelijk aanleiding zijn om je emoties zo te veranderen dat je ook je uiterlijk leven verandert. Dat hangt van jou af. Degene die niet bereid is tot het risico van dit grote avontuur kan geen succes maken van de grootste onderneming die de mensheid kent: het huwelijk.

Op deze manier, beste vrienden, houd je niet alleen die vibrerende levenskracht in stand die eros heet, maar vorm je die ook om tot ware liefde. Alleen in deze ware zuivere eros- en liefdesrelatie kun je in je partner nieuwe niveaus van zijn ontdekken die je tot nu toe niet hebt bereikt. En je zult jezelf zuiveren door je trots opzij te zetten en jezelf te onthullen zoals je werkelijk bent. Op die manier zal je relatie altijd nieuw zijn, ongeacht hoe goed je elkaar al denkt te kennen. Alle maskers moeten af, niet alleen de oppervlakkige maar ook de echte, waarvan je je misschien niet eens bewust was. Dan blijft je liefde leven, dan zal ze nooit verstarren, noch stagneren. Je zult nooit ergens anders hoeven zoeken. Er is zoveel te zien en te ontdekken in het land van de andere ziel die je hebt uitgekozen en die je blijft respecteren, maar waarin je de levensvonk schijnt te missen die jullie ooit bij elkaar bracht. Je zult nooit bang hoeven zijn de liefde van je geliefde te verliezen - deze angst is alleen gerechtvaardigd als je niet het risico van de gezamenlijke reis durft te nemen. Dit, vrienden, is het huwelijk in zijn ware betekenis en de enige manier waarop het het geluk kan geven dat je er van mag verwachten.

Jullie zouden er allemaal eens diep over moet nadenken of je bang bent om je eigen afgescheidenheid op te geven. Sommigen van jullie beseffen niet dat dit bijna een bewust verlangen is. Bij velen van jullie gaat het als volgt: je verlangt naar het huwelijk omdat een deel van je

er naar smacht en ook omdat je niet alleen wilt zijn. Misschien komen er bij dit diepe verlangen van je ziel nog heel oppervlakkige en frivolere redenen. Maar afgezien van dit sterke verlangen en afgezien van de oppervlakkige en zelfzuchtige redenen van je onvervulde verlangen naar een partnerschap, moet er ook onwil zijn om je leven werkelijk in de diepste zin te delen, onwil om de reis te wagen en het avontuur van je zelf helemaal laten zien aan te gaan. Er blijft nog een heel stuk levenservaring dat je zult moeten opdoen, als het niet in dit leven is dan in volgende levens.

Alleen wanneer je de liefde, het leven en de ander met zo'n bereidheid tegemoet treedt, ben je in staat je geliefde het grootste geschenk van de wereld te geven, namelijk jezelf, je *ware* zelf, je *echte* zelf. En dan ontvang je onvermijdelijk hetzelfde geschenk van je geliefde. Om dat te doen is een zekere emotionele en spirituele rijpheid nodig. Als die er is, zul je intuïtief de juiste partner kiezen, een partner die zelf ook die rijpheid en bereidheid heeft om aan deze reis te beginnen. De keus voor een partner die deze bereidheid niet heeft, komt voort uit je verborgen angst om zelf aan deze reis te beginnen. Als een magneet trek je mensen en situaties naar je toe die overeenkomen met je onderbewuste verlangens en angsten. Dat weet je.

Over het geheel genomen is de mensheid nog ver van dit ideaal verwijderd. Maar dat verandert niets aan het ideaal op zich. Intussen moet je leren het beste ervan te maken. En jullie die het geluk hebben op dit pad te zijn, kunnen iedere situatie benutten om er iets van te leren, al was het alleen maar leren begrijpen waarom je niet gelukkig bent terwijl je ziel er naar smacht. Het is al heel wat dat te ontdekken; het brengt je dichter bij de vervulling van je verlangen, in dit of in volgende levens. Hoe je situatie ook is, of je een partner hebt of alleen bent, zoek in je hart en het zal je de oplossing voor je conflict geven. Het antwoord kan alleen uit je innerlijk komen en naar alle waarschijnlijkheid heeft het te maken met je eigen onwil, angst en het niet op de hoogte zijn van deze feiten. Zoek en je zult vinden. Begrijp wat Gods doel in de liefdesverhouding is: volledige onthulling van de ene ziel aan de andere, door beide kanten; geen oppervlakkige onthulling. 0h ja, lichamelijke onthulling is voor velen gemakkelijk. En emotioneel ga je ook tot een bepaald punt - gewoonlijk zover als eros je brengt. Maar dan doe je de deur dicht en dat is het moment waarop je moeilijkheden beginnen.

Er zijn veel mensen die niets willen onthullen. Ze willen alleen op een afstand blijven en zeker niet zichzelf openbaren en de ziel van de ander vinden. Ze vermijden dit op alle mogelijke manieren. Nu begrijpen jullie dus, lieve vrienden, hoe belangrijk erotiek in jullie aardse sfeer is. Want het helpt velen op weg die misschien anders niet bereid zijn tot en niet voorbereid zijn op de liefdeservaring. Het is wat jullie 'verliefd worden' of 'romance' noemen. Daarmee krijgt de persoonlijkheid een voorproefje van wat de ideale liefde zou kunnen zijn. Zoals ik al zei maken velen onzorgvuldig en gretig gebruik van dit geluksgevoel en stappen nooit over de drempel naar ware liefde. Ware liefde vereist in spirituele zin veel meer van een mens. Als niet aan die eis tegemoet wordt gekomen wordt het doel waarnaar de ziel streeft nooit bereikt. Het gretig najagen van geluk is net zo fout als het je afsluiten voor erotiek. Maar tenzij de deur te stevig vergrendeld is, komt die erotische kracht toch in bepaalde levensfasen tot je. Of je eros dan als brug naar liefde gebruikt hangt van jou af, van je ontwikkeling, je bereidheid, je moed en je nederigheid om jezelf te openbaren.

Zijn er nog vragen met betrekking tot dit onderwerp, lieve vrienden?"

VRAAG: Het is voor een vrouw zo moeilijk om met een man te praten. Mannen geven geen antwoord als je een gesprek probeert te beginnen waarin emotioneel begrip aan de orde komt. Dat maakt het voor de vrouw heel erg moeilijk.

"Dat is een grote vergissing, lieve vriendin. Maar laten we eerst iets vaststellen wat goed begrepen moet worden. De vrouw is van nature meer emotioneel ingesteld. De man is van nature meer spiritueel of, op een lager niveau, meer intellectueel ingesteld. Daarmee bedoel ik niet dat hij een 'intellectueel' moet zijn, in een man is het denkvermogen gewoonlijk sterker. Het laten zien van emoties is voor een man moeilijk. Hierin kan de vrouw hem helpen. De man helpt de vrouw op andere manieren. Het is een misvatting te denken dat 'je onthullen' en de ontmoeting tussen zielen door praten tot stand wordt gebracht. Praten kan een tijdelijk hulpmiddel zijn om bepaalde facetten uit te drukken. Maar meer ook niet. Door praten ontdek je de ziel van de ander niet en je openbaart jezelf er ook niet mee. Zoals ik heb gezegd kan dat er een deel van zijn. Alleen door je zijn wordt je houding zichtbaar. De vrouw is emotioneel sterker. Voor haar is het gewoonlijk gemakkelijker de moed te verzamelen om elkaar van ziel tot ziel te ontmoeten en de diepste kern te raken van het verlangen dat ook in de

man aanwezig is. Als zij haar intuïtie kan gebruiken en dat aspect van haar partner kan bereiken, zal hij antwoorden, als hij tenminste volwassen genoeg is. Hij moet wel antwoorden. Of dit antwoord al dan niet door een gesprek komt, is niet zo belangrijk. Het vinden van de ziel van de ander is niet een kwestie van een gesprek met woorden. Zeker, praten is er wel een onderdeel van, samen met alle andere mogelijkheden. Maar het vermogen om over dingen te praten is niet de bepalende factor. Eerst moet de innerlijke basis worden gelegd. Dan zul je flexibel genoeg zijn om alle vermogens te gebruiken die God je heeft gegeven. Het vinden en ontmoeten van de andere ziel speelt zich af in de toestand van innerlijk zijn. Het 'doen' is slechts bijkomstig, een detail, een deel van de uiterlijke manifestatie. Is dat duidelijk?"

VRAAG: Ja het is duidelijk. En ik vind het prachtig. Het is met andere woorden de taak van de vrouw de ziel van de ander te vinden.

"Het is vaak zo dat het voor de vrouw gemakkelijker is de eerste noodzakelijke stappen te zetten nadat eros niet meer zelf werkzaam Is. Maar beiden moeten de fundamentele bereidheid hebben de gezamenlijke reis voort te zetten. Zoals gezegd, vindt de vrouw het vaak gemakkelijker zich te laten zien, haar emoties te uiten. En zoals ik ook heb gezegd heeft de volwassen vrouw, die oprecht bereid is het avontuur van het ware huwelijk aan te gaan, het rijpe en gezonde instinct om de juiste partner te vinden. Hetzelfde geldt natuurlijk ook voor de man. Wanneer bereidheid in principe in beiden aanwezig is, kan een van beiden het initiatief nemen. Het maakt geen verschil wie begint. Het kan vaak de vrouw zijn, maar net zo goed de man. Wie er ook begint, op een zeker moment neemt ook de ander de leiding en helpt. In een verhouding die leeft, gezond en flexibel is, moet dat voortdurend wisselen en veranderen. Wie op een bepaald moment de sterkere, de leider is, zal altijd helpen bij de bevrijding van de ander."

VRAAG: Wanneer u het hebt over het openbaren van de ene ziel aan de andere, bedoelt u dan dat dat op een hoger niveau de manier is waarop de ziel zich aan God openbaart?

"Dat is hetzelfde. Maar voordat je jezelf echt aan God kunt openbaren, moet je jezelf aan een geliefde medemens leren openbaren. En wanneer je dat doet, openbaar je jezelf ook aan God. Veel mensen willen beginnen met zich rechtstreeks aan God te openbaren, aan een persoonlijke God, maar diep in hun hart weten ze dat dat alleen maar

een uitvlucht is om de werkelijkheid te ontlopen. Wat ze openbaren kan geen ander mens horen of zien. Je bent nog steeds alleen. Je hoeft juist niet te doen wat er zo riskant uitziet en wat zoveel nederigheid vereist en daardoor vernederend lijkt. Door je aan een ander mens te openbaren breng je heel veel tot stand wat niet bereikt kan worden door openbaring aan God, die jou toch al kent en die jouw openbaring eigenlijk niet nodig heeft. Door het vinden en ontmoeten van de ziel van de ander vervul je je bestemming. En wanneer je een andere ziel vindt, vind je ook een ander stukje van God. En als je je eigen ziel openbaart, openbaar je ook iets goddelijks aan een ander. En wanneer eros tot je komt, word je zo hoog opgetild dat je weet en voelt wat in jou naar deze ervaring verlangt en wat je ware zelf is. Zonder eros ben je je alleen bewust van de buitenste luie lagen. Loop er niet voor weg wanneer eros tot je wil komen. Als je de spirituele betekenis ervan begrijpt, zul je er een verstandig gebruik van maken. God kan je dan op de juiste manier leiden en in staat stellen er het beste van te maken: een ander en jezelf helpen waarachtig lief te hebben, een liefhebben waarin zuivering door alles heen moet spelen. Hoewel dat anders tot uiting komt dan in je werk op dit pad, helpt het werk je dichter bij dit soort zuivering te komen."

VRAAG: Is het mogelijk dat een ziel zo rijk is dat zij zich aan meer dan één ziel kan openbaren?

"Beste vriend, is dat bedoeld als grap*?"*

VRAAG: Nee, ik meen het. Ik vraag of polygamie in het stelsel van spirituele wetten past.

"Nee, beslist niet. En als iemand denkt dat het misschien in de spirituele ontwikkeling past, dan is dat een uitvlucht. Ieder mens is op zoek naar de juiste partner. Of hij is te onrijp om de juiste partner te vinden of de juiste partner is er wel maar gedraagt zich polygaam en wordt daardoor meegesleept door de stuwkracht van eros zonder die te verbinden met een wilskrachtige liefde waarin je alleen door dingen te overwinnen en er aan te werken over de eerder genoemde drempel heen kunt stappen. In dergelijke gevallen blijft zo'n avontuurlijk mens maar aan het zoeken, valt hij steeds op andere aspecten in iemand en openbaart zich alleen tot op zekere hoogte. Of misschien openbaart hij telkens een ander facet van zijn persoonlijkheid, maar wanneer het op de innerlijke kern aankomt wordt de deur dicht gedaan. Eros verdwijnt

en hij gaat weer op zoek. Het is telkens een teleurstelling, die alleen kan worden begrepen wanneer je deze waarheden doorziet. Het zuiver seksuele instinct vermengt zich ook met het verlangen naar het ontdekken van de ander. De seksuele tevredenheid gaat er ook onder lijden als in de relatie niet naar het niveau wordt gestreefd dat ik je heb beschreven. Het is geen kwestie van rijkdom dat je jezelf aan velen kunt openbaren. In zulke gevallen onthul je telkens weer dezelfde dingen of je laat, zoals ik heb gezegd, verschillende kanten van jezelf zien. Met hoe meer partners je jezelf probeert te delen, hoe minder je ieder van hen kunt geven. Dat is onvermijdelijk. Een andere mogelijkheid is er niet."

VRAAG: Bepaalde mensen geloven dat ze seks en eros kunnen uitschakelen, dat ze het verlangen naar een partner kunnen uitschakelen en volledig in liefde voor de mensheid kunnen leven. Denkt u dat het voor een man of vrouw mogelijk is dit aspect van het leven af te zweren?

"Het is mogelijk maar het is zeker niet gezond en ook niet eerlijk. Misschien heeft één op de tien miljoen mensen zo'n taak. Dat is mogelijk. Het is misschien een bijzonder karma of lot omdat de ziel al zover ontwikkeld is, de ervaring van het ware partnerschap heeft doorgemaakt en terugkomt voor een speciale opdracht, of omdat een bepaald karma moet worden ingelost. Maar in de meeste gevallen - en hier kan ik rustig generaliseren - is het ongezond, is het een vlucht. De echte reden is angst voor liefde en angst voor levenservaring, die dan wordt gerationaliseerd en opoffering wordt genoemd. Tegen ieder die met een dergelijk probleem bij me komt, zou ik zeggen: onderzoek jezelf, kijk onder de oppervlakkige lagen van je redeneringen en verklaringen voor je houding in dit opzicht. Probeer uit te vinden of je bang bent voor liefde en teleurstelling. Is het niet comfortabeler alleen voor jezelf te leven en geen moeilijkheden te hebben? Is dat wat je diep van binnen voelt en wat je met behulp van andere redenen wilt afschermen? Het grote menslievende werk dat je wilt doen kan best een verdienstelijke zaak zijn, maar denk je dat het één het ander uitsluit? Zou het niet veel waarschijnlijker zijn dat je de grote taak die je op je hebt genomen beter vervult als je ook leerde persoonlijk lief te hebben?

Als al deze vragen oprecht worden beantwoord, moet zo iemand wel inzien dat hij aan het weglopen is. In de meeste gevallen is het de bestemming van mensen om tot persoonlijke liefde en vervulling te komen, want daar is zoveel in te leren dat niet op een andere manier

kan worden bereikt. Van een huwelijk een duurzame en degelijke verhouding maken is de grootste overwinning die een mens kan behalen, want het is een van de moeilijkste dingen die er zijn, zoals je in jullie wereld maar al te goed kunt zien. Deze levenservaring brengt de ziel dichter bij God dan matige goede daden."

VRAAG: Ik wilde iets vragen in verband met mijn vorige vraag over het celibaat, waarvan in bepaalde religieuze sekten wordt gezegd dat het een zeer spirituele vorm van ontwikkeling is. Aan de andere kant wordt polygamie ook in sommige godsdiensten erkend, bijvoorbeeld bij de mormonen. Ik begrijp wat u hebt gezegd, maar hoe rechtvaardigt u deze houdingen bij mensen, die zeggen te zoeken naar de eenheid met God?

"In elke religie komen menselijke dwalingen voor, in iedere religie weer anders. Hier heb je gewoon twee uitersten. Wanneer dogma's of regels in de religies ontstaan, is het altijd een rationalisatie en een uitvlucht waar de individuele ziel naar grijpt. Dat is een poging om met goede motieven de tegenreactie van de angstige of hebzuchtige ziel een plaats te geven

Ik wil nog iets anders zeggen over de algemene opvatting dat alles wat met seks te maken heeft zondig zou zijn. Het seksuele instinct is in het kleine kind altijd aanwezig. Hoe onrijper iemand is, hoe meer seks gescheiden is van liefde. En daardoor is die mens des te zelfzuchtiger. Alles wat zonder liefde is, is 'zondig' als je dat woord wilt gebruiken. In combinatie met liefde is niets verkeerd of zondig. Een kracht, een principe of een idee kan als zodanig nooit zondig zijn, noch seks, noch iets anders. De seksuele drang in een kind - die natuurlijk nog onvolwassen is - komt eerst op een zelfzuchtige manier tot uiting. Alleen als en wanneer de hele persoonlijkheid op harmonieuze wijze groeit en volwassen wordt, zullen seks en liefde zich met elkaar verbinden. Maar omdat mensen uit onwetendheid lange tijd hebben geloofd dat seks als zodanig zondig is, werd het verborgen gehouden waardoor dit deel van de persoonlijkheid onmogelijk volwassen kon worden. Niets dat verborgen blijft kan groeien, dat weet je. Daardoor blijft seks, zelfs bij heel veel volwassenen, kinderlijk en gescheiden van liefde. En dit leidde er weer toe dat de mensheid steeds meer ging geloven dat seks zondig is en dat een echt spiritueel iemand zich ervan moet onthouden. Zo ontstond een van de vaak genoemde vicieuze

cirkels. Door die opvatting kon het seksuele instinkt niet groeien en samensmelten met liefde, waardoor seks inderdaad vaak zelfzuchtig en liefdeloos, grof en dierlijk werd. Als de mensen zouden inzien - en ze beginnen dat steeds meer te doen - dat het seksuele instinkt net zo natuurlijk en door God gegeven is als welke andere universele kracht dan ook en dus op zichzelf niet zondiger dan andere bestaande krachten, dan zouden ze die vicieuze cirkel doorbreken en meer mensen zouden hun seksuele driften laten rijpen en met liefde doen samengaan - en met eros trouwens ook.

Hoeveel mensen zijn er niet voor wie seks volledig gescheiden is van liefde. Ze hebben niet alleen last van een slecht geweten wanneer de seksuele drang tot uiting komt, maar ze weten ook geen raad met hun seksuele gevoelens ten opzichte van degene van wie ze houden. Dit komt heel vaak voor, al lijkt het misschien extreem. Door dit alles is de mensheid gaan geloven dat je God niet kunt vinden wanneer je op je seksuele driften reageert. Daar klopt niets van. Iets dat in je leeft kun je niet doden.]e kunt het alleen verdringen zodat het op andere manieren naar buiten komt die misschien veel meer kwaad doen. Alleen in de meest zeldzame gevallen wordt de seksuele kracht gesublimeerd om zo die scheppende kracht op andere gebieden tot uiting te laten komen. Deze ‘sublimatie’ in de ware zin kan nooit plaats vinden wanneer angst en vluchtmechanismen meespelen, zoals meestal het geval is. Is daarmee je vraag beantwoord?” *(Ja. Dank u.)*

VRAAG: Als twee jonge mensen verliefd worden en trouwen en niet bij elkaar blijken te passen, elkaar niet begrijpen, is het dan mogelijk dat deze twee jonge mensen de reis gezamenlijk voortzetten en toch een goed huwelijk krijgen?

“Wanneer ze allebei bereid zijn liefde voor elkaar te ontwikkelen en samen volwassen te worden, dan wel. Zelfs wanneer er een onvolwassen keus is gedaan, kan het altijd nog een geslaagd huwelijk worden, maar alleen wanneer ze er allebei toe bereid zijn en duidelijk beseffen wat een huwelijk verondersteld wordt te zijn. Wanneer ze allebei de wil en het verantwoordelijkheidsgevoel daarvoor missen, zullen ze niet het verlangen hebben zo'n gezamenlijke reis te maken.”

VRAAG: Hoe passen liefde en het begrip vriendschap hierin? Gewoon vriendschap tussen twee mensen?

“Vriendschap is broederlijke liefde. Dat vriendschap ook tussen man en vrouw kan bestaan is iets anders. Eros kan zogezegd naar binnen willen glippen maar toch kunnen de wil en het denken de richting bepalen waarheen gevoelens gericht worden. Daarom moet in een evenwichtig persoon het denken een rol spelen en kan het emoties richting helpen geven en voorkomen dat gevoelens in een ongepast kanaal terecht komen. Daar is tact en evenwicht tussen denken, voelen en willen voor nodig.”

VRAAG: Is scheiding tegen de spirituele wet?

“Dat hoeft niet**.** We hebben daar geen vaste regels voor. Er zijn natuurlijk gevallen waarin scheiding louter een ontsnapping is. Er zijn andere gevallen waarin scheiding redelijk is omdat de keuze onvolwassen is geweest en beiden het verlangen missen om de verantwoordelijkheid voor het huwelijk zoals we dat bespraken op zich te nemen. Wanneer slechts een van beiden - of geen van beiden - de bereidheid heeft, is scheiding beter dan dat ze bij elkaar blijven en van hun huwelijk een klucht maken. Als ze niet beiden bereid zijn deze gezamenlijke reis te ondernemen, is het beter uit elkaar te gaan in plaats van dat de een de groei van de ander belemmert. Je kunt beter een eind maken aan een vergissing dan er eindeloos mee door te gaan zonder een doeltreffende remedie te vinden. Je moet echter nooit lichtvaardig uit een huwelijk stappen. Zelfs al was het een vergissing en lukt het niet, dan zou je toch kunnen proberen de redenen daarvoor te vinden en je uiterste best kunnen doen de struikelblokken veroorzaakt door je eigen innerlijke fouten te ontdekken en te overwinnen. En als beiden op de een of andere manier daartoe bereid zijn, zou je moeten proberen er het beste van te maken. Je kunt een hoop leren van je vroegere en tegenwoordige fouten. Je kunt niet generaliseren en zeggen dat scheiding altijd zonder meer goed of slecht is. Je moet zeker je best doen, zelfs al is het huwelijk niet de ideale ervaring waarover ik het vanavond heb gehad. Weinig mensen zijn eraan toe en rijp genoeg. Je kunt zorgen dat je eraan toe bent door te proberen het beste uit je vroegere fouten te halen en daarvan te leren.

Lieve vrienden, denk goed na over wat ik heb gezegd. Er zit voor ieder van jullie hier aanwezig veel stof tot nadenken in en ook voor al degenen die niet hier zijn maar mijn woorden later zullen lezen. Er is niemand die er niet iets van kan leren. En ik wil deze avond besluiten met jullie allemaal de zekerheid te geven, dat wij in de geestenwereld

God diep dankbaar zijn voor jullie inspanningen en voor jullie vooruitgang. Het is onze grootste vreugde en ons grootste geluk.

Lieve vrienden, ontvang hierbij weer de zegeningen van de Heer, moge jullie harten worden gevuld. Met deze wonderbaarlijke kracht die vanuit de wereld van licht en waarheid naar jullie toekomt.

Ga in vrede en geluk, lieve vrienden, ieder van jullie.
Wees in God."

Deze lezing werd gegeven door Eva Pierrakos in 1959
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for The Living Force, Phoenicia (N.Y.)
onder de titel:' The Forces of Love, Eros and Sex'.
Vertaling door Frans Oosterbaan in 1983; herzien in 1998 door Marije Mol.
© Stichting Gemeenschap het Pad. *Uitgave 2010*